

Саҳоба деб кимларга айтилади?

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Аллоҳнинг Ўзигагина ҳамдлар, Унинг пайғамбари Муҳаммад ибн Абдуллоҳга, у зотнинг оиласи ва саҳобаларига салавоту саломлар бўлсин.

Сўнг ...

Саҳобий – Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламни, у кишига иймон келтирган ҳолда кўриб, ана шу асосда вафот этган кишидир.

Имом Бухорий роҳимахуллоҳ ўзларининг «Саҳих»ларида (3/1333) шундай дедилар: «Мусулмонлардан бўлган бирор киши Набий соллаллоҳу алайҳи ва саллам билан ҳамсүҳбат бўлган бўлса ёки у кишини кўрса, у киши (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)нинг саҳобаларидандир».

Хоғиз ибн Ҳажар роҳимахуллоҳ шундай дедилар: «Бухорий ишонч билан айтган ушибу қовлари Аҳмад ва муҳаддисларнинг жумҳур уламолари сўзиdir. Бухорийнинг «мусулмонлардан бўлган», деган сўзлари билан у киши (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)га ҳамсүҳбат бўлган ёки кўрган коғирлар (ушибу таъриф остига) кирмайди. У киши (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)нинг вафотларидан кейин Исломга кирганларга келсак, «мусулмонлардан бўлган», деган сўзларига мувофиқ келса-да, бироқ у ушибу (саҳобий деган) сифат остига дохил бўлмайди. Ана шу таянса (арзидиган сўзи)» («Фатхул Борий» (7/4)).

Хоғиз Ироқий роҳимахуллоҳ саҳобийга таъриф беради турли шундай дедилар: «Каршиликка учрашдан саломат бўлган қовл шуки: Саҳобий – Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламга мусулмон бўлган ҳолатда йўлиқиб, сўнгра Исломда вафот этган кишидир. (Ушибу сўзимиз билан) муртад бўлиб, коғир бўлган ҳолатда вафот этган кимса (саҳобий таърифи остига) дохил бўлмайди.

«Мусулмон бўлган ҳолатда», деган сўзим билан у киши (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)ни коғир бўлган ҳолида кўриб сўнгра соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг вафотларидан кейин Исломга кирган киши борасида эҳтиёткорлик билан ёндашдим. Чунки у машҳур сўзга кўра Қайсарнинг (ўша вақтдаги Рум диёрининг подшоси) элчиси каби саҳобий эмасдир» («Шарҳ ат-Табсиро ва ат-Тазкиро» (205)).

«Ушибу шартимиз билан яна Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламни мусулмон бўлган ҳолида кўрган ва Исломда вафот этган ёки Набий соллаллоҳу алайҳи ва салламни вафот этганларидан кейин, бироқ дағн қилинишларидан олдин кўрган киши (ҳам саҳобий таърифи остига) дохил бўлмайди.

Дарҳақиқат ушибу воқеа Абу Зуайб Ҳувайлид ибн Холид ал-Ҳанзалийда юз берди. Чунки у соллаллоҳу алайҳи ва саллам билан ҳамсүҳбат (бўлиш шарафига етишмади).

Ва яна ушибу (шартимиз билан) у кишини мусулмон бўлган ҳолатда кўрган-у, бироқ муртад бўлиб, муртадликда вафот этган кимса (ҳам) Ибн Хоттаб каби (саҳобий таърифи остига дохил бўлмайди)» («Тадриб ар-Ровий» (2/191)).

Дарҳақиқат ушибу саҳобий таръифи ҳақидаги қовлни Ибн Ҳажар «Нузҳатун Назор» (88)да ва Суютий «Тадриб ар-Ровий» (2/191)да ихтиёр қилишди.

Валлоҳу аълам.

Аллоҳ пайғамбаримизга, Унинг оиласи ва саҳобаларига салавоту саломлар йўлласин.

Манба: [Тавхид форуми](#)